

Višakio Rūdos šaltinėlis

Turistinė vertė

Sinonimai

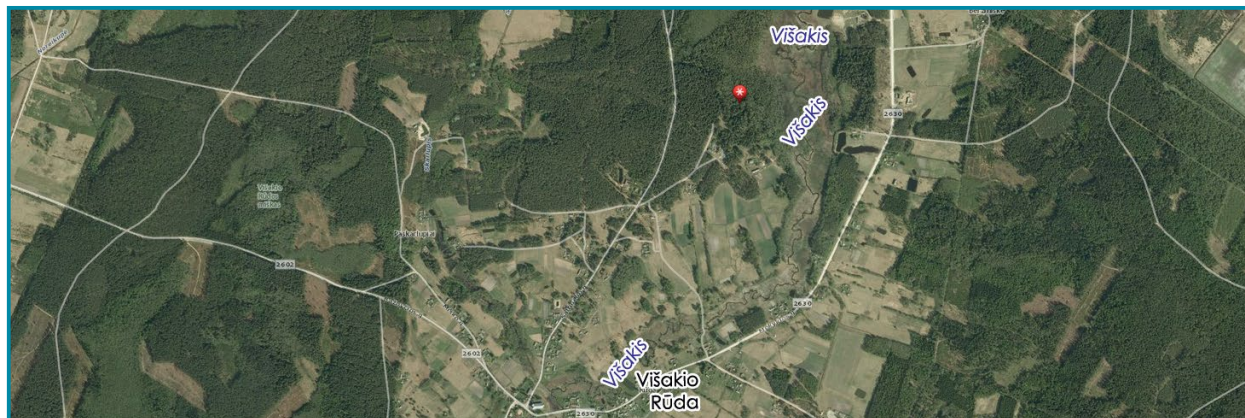
Višakio šaltinis

Koordinatės

LKS: 464379; 6076959

Adresas

Kazlų Rūdos r. sav. ir sen., Višakio Rūdos kaimas įsikūręs didelio miškų masyvo pietinio pakraščio erčiose, Višakio ir Judrės upelių santakoje, 10 km į šiaurės vakarus nuo Kazlų Rūdos. Kaimas yra prie Kazlų Rūdos–Šakių kelio, dešimtame kilometre nuo Kazlų Rūdos. Šaltinį rasite šiauriniame miestelio pakraštyje, apie 1,5 km į šiaurės rytus nuo dvibokštės bažnyčios ir apie 0,3 km nuo Višakio Rūdos girininkijos. Jis yra Lekėčių miško pietiniame paribyje, Višakio dešiniajame paslėnyje. Prie šaltinio patogusia vykti per netoliese, čia pat miestelio pakiamiuose įrengtą stovyklavietę „Šaltinėlis“, kuri yra vietinių pamėgta vasaros susibūrimų vieta. Iš jos keliasdešimt metrų nusileidę nestačiame šlaite padarytu plačiu taku rasite gražiai sutvarkytą, aptvertą tvorele bei kaptuotą sakralų šulinėlį (šaltinėljį). Beveik paupės papelkėjime atsivėrusi vangi versmė yra Višakio slėnio botaninio draustinio valdų vakariniame pakraštyje

Aplinka

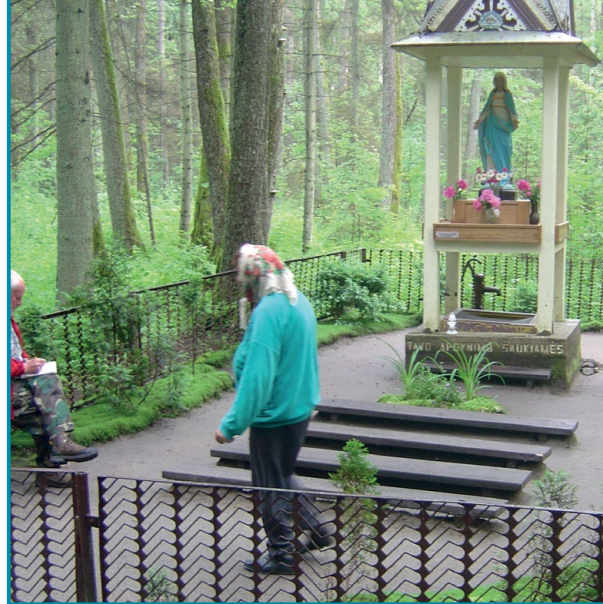
Nuo pat Zapyškio vingio Nemune, per Ežerėlio durpynus iki Višakio Rūdos ir dar vakariau, plačiais Užnemunės lygumų miškais nuožulnėja banguotas limnoglacialinis (lgIIIbl) reljefas (60–75 m NN), laipsniškai besileidžiantis į dar „gilesnę“ žemumą su Šešupės slėniu. Čia buvusių vidurinio lygio priedyninių ežerų suklotą kiek aukštesnę Kazlų Rūdos senovinė aliuvinė lyguma. Jos paviršiuje prinešta daug smėlio, apklojusio anksčiau nugulusius ir gilesniuose priedyniniuose ežeruose susidariusius juostuotus molius. Paviršių dengiantis smėlis čia siekia 10 m ir didesnę storį. Didysis smėlynas susidarė kaip bendroji, vėduoklės formos ankstyvųjų poledynmečio srautų delta. Smulkesni smėlynai su geresnėmis auginvietėmis apaugę miškų masyvu, kauburiuoti, vietomis net kopėti (lgIIIbl, vIV). Tarp jų išsiraizgęs tankesnis upelių, tekančių senosios deltos nuolydžio arba vakarų kryptimi link Šešupės vidurupio slėnio, tinklas. Greta pašlapusių miškų yra tarp smėlių įsispraudusių didokų pelkių (pvz., Raudonplynis, visiškai šalia Višakio Rūdos). Palei labai negiliai įsigrauzčius Višakio, Judrės ir kitus upelius susidariusios geresnės paviršinio ir pože-

minio nuotakumo sąlygos. Ties Višakio Rūda palankesnę drenavimąsi pagerina ir paslėniais paplitusios eolinės (vIV) sąnašos, kurios labai imlios kritulių infiltracijai ir labai greitai nutekina perteklinį vandenį išorėn į salpinius (aIV) slėniuokus. Visoje didesnėje Šešupės baseino dalyje išplitusi požeminio vandens ištakos sritis, bet iškart po paviršiniaus smėlynais vyraujantys moliniai (moreniniai) dariniai apsunkina spūdinio vandens ištaką paviršium ir tēkmes, šlapynes maitina ir versmėmis liejasi labiau gruntinis vanduo.

Panašiai ir Višakio upelio (44,5 km) dešiniajame krantelyje, apie 56 m NN aukštyje, šiaip ne taip žemės paviršių pasiekęs šaltinėlis, savo šulinėliu „sugauna“ menką nespūdinio vandens ištaką. Ji susidarė smėlinių eolinių, limnoglacialinių (vIV, lgIIIbl) ir aliuvinių (aIV) nuosėdų sanglaudoje.

Dabartinė būklė, kaptazas

Šaltinėlis kaptuotas keturkampiu betoniniu rentiniu, kurio šone įrengtas mechaninis siurblys (rankinė pompa). Aikštelė apie šaltinį aptverta metalo tvorele, asfaltuota, padaryti suoliukai. Nuo rentinio į vakarų

pusę įrengtas nutekėjimas (griovelis), nuvestas į papelkėjimą. Sakralus šaltinėlis vertinamas, tvarkomas ir saugomas. Šaltinėlio kompleksą sudaro dvi koplyčios. Viena pastatyta ant kalnelio, kita pakalnėje, ant šaltinėlio. Čia semiamas vanduo, juo prausiamasi ir plaunamos skaudamos vietos. Bokštelyje virš šaltinio (šulinėlio), po stogeliu pastatyta Švč. Mergelės Marijos statula.

Vandens fizikinės savybės

Vanduo skaidrus, švarus, bekvapis. Išmatavus mobiliu matuokliu (2014-06-05), vanduo buvo 9,9 °C temperatūros, neutralus (pH = 7,0). Savitasis elektros laidis (SEL = 295 μS/cm), vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas (Eh = +96 mV), deguonies (O₂ = 3,25 mg/l).

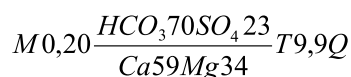
Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Šaltinėlis garsus savo gydančiomis galiomis, laikomas šventu. Apie jo atsiradimą pasakojama: „... eigulys tamsoje miške paklydo ir brido tiesiai per pelkę, sušlapo kojas. Grįžęs namo ir išsimiegojęs pamatė, kad skaudamos kojos, jau ilgai buvusios žaizdotos, pagijo. Žaizdos nubalo, sumažėjo. Dar kartą nuėjęs prie pelkės ir nusileidęs nuo smėlėto kranto pamatė visai pašlaitėje iš dugno srovenantį mažytį šaltinėlį. Žaizdas plaudamas švariu jo vandeniu pagijo.“ Dar kalbama, kad iš karo grįžo aklas kareivis. Jis „prisėdęs prie šaltinėlio, numalšino troškulį ir nusiprausė. Staiga praregėjo. Meldėsi ir dėkojo Dievui už tokį stebuklą. Tada pasirodė jam Švč. Mergelė Marija ir liepė apie tai papasakoti žmonėms“. Dabar virš šulinėlio stovi tikinčiųjų puoselėjama Jos statula, o ant betono rentinuko, saugančio versmelės švarą, parašyta: „Tavo apgynimo šaukiamės.“ Višakio Rūdos miestelyje stovi 1883 metais pastatyta išvaizdi bažnyčia. O net iki pat XX a. pradžios lydyti geležį iš baly rūdos verslas davė kaime liui Rūdos prie pratekančio Višakio upelio vardą (iki XIX a. vidurio veikė dvi lydyklos).

Vandens cheminės savybės

Šaltinio vanduo gėlas, turi mažai mineralinių medžiagų. Bendroji jo mineralizacija 198 mg/l. Vanduo minkštas (bendrasis kietumas 2,34 mg-ekv/l), jame nenustatyta taršos nitritais, nitratų koncentracija artima foninei. Tačiau vandenyje aptinkamas padidėjęs kiekis organinės medžiagos (permanganato skaičius 7,2 mg/l) ir geležies (0,68 mg/l).

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	198		
Sausoji liekana 180 °C	140		
Bendrasis kietumas		2,34	
Karbonatinis kietumas		1,90	
Nekarbonatinis kietumas		0,44	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	6,56	0,19	6,96
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	29,98	0,63	23,08
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	115,77	1,90	69,60
Nitritai, NO ₂ ⁻	< 0,02	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	0,52	0,01	0,37
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	3,86	0,17	6,72
Kalis, K ⁺	0,66	0,02	0,79
Kalcis, Ca ²⁺	29,96	1,49	58,89
Magnis, Mg ²⁺	10,32	0,85	33,60
Amoniakas, NH ₄ ⁺	< 0,03	0,00	0,00
Kitos analizės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,18		
Permanganato skaičius, mg O/l	7,20		
Bendroji geležis, Fe mg/l	0,68		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	216		

Tipas

Krentantis (erozinis) drėgstančioje šlaito papėdėje

Režimas

Nuolatinio veikimo (užankantis), su vos nutekanti išgrauža, šaltesnę žiemą užšąla

Vandeningumas

Mažo vandeningumo (mažiausias)

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis, sulfatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas, Z. Zanevskij, K. Kadūnas, 2014